

Els Witte & Alain Meynen (red.), *De Geschiedenis van België na 1945*, Antwerpen, Standaard, 2006, 576 pp., ISBN 90 02 21963 6 | Dit lijvige werk bestaat uit twee ongelijksoortige maar elk waardevolle delen. Het eerste, dat een 170 bladzijden beslaat en dus een boek op zichzelf is, geeft een globaal overzicht van de periode 1945-2005. Het werd door de twee redacteurs samen geschreven, waarbij blijkens het voorwoord Alain Meynen de sociaaleconomische ontwikkelingen schetst (vanuit een trotskistische visie) en Els Witte de maatschappelijk-politieke evolutie. Het relaas is op meerdere punten verhelderend, maar besteedt weinig aandacht aan de beschrijving, laat staan aan de verklaring, van de Vlaamse en Waalse natievorming in die periode.

Deel twee omvat elf forse hoofdstukken, waarin evenveel aspecten van de Belgische ontwikkeling sinds de Tweede Wereldoorlog worden belicht door veertien politicologen, sociologen en historici. Achtereenvolgens komen aan bod het kiesstelsel, de politieke partijen, het parlementaire bestel, de regeringsformatie (in feite ook het functioneren en het ontslag van regeringen), de ontzuiling, het neocorporatisme, de monarchie, justitie en politie, de media in relatie met de politiek, de betrekkingen met Congo. Ook dit vormt op zichzelf een heel lezenswaardig boek.

Uitstekend is onder meer hoofdstuk 7: *De Belgische Federatie*, door Kris Deschouwer. Hij vergelijkt de federalisering van België met die in andere landen, en noemt "de dubbele logica van gemeenschappen én gewesten" waartoe in 1970 werd besloten, een unieke constructie. Ze maakt het mogelijk om de verschillende verzuchtingen van Nederlandstaligen en Franstaligen, die niet te verzoenen zijn, met elkaar te combineren. Maar ze leidt onvermijdelijk tot een wat warrige verdeling van de bevoegdheden. Want aan die verdeling ligt geen bestuurlijke logica ten grondslag, ze is gebeurd ad hoc, met de bedoeling

spanningen op het centrale niveau te ontmijnen; splitsen is de meest voor de hand liggende manier om dat resultaat te bereiken. "De federatie is het enigszins toevallige maar ook grotendeels onvermijdelijke resultaat van pogingen tot conflictbeheersing in een unitaire staat die expliciet twee grote taalgroepen erkent die elk een eigen territorium hebben en die elkaar nodig hebben om het geheel te besturen." De bevoegdheden van gemeenschappen en gewesten samen zijn niet opvallend ruimer of minder ruim dan voor de meeste deelstaten in andere federaties. Hun geldmiddelen zijn een kwart groter dan die van de federale staat.

Deschouwer beschrijft de ontwikkeling sinds 1970, niet alleen in het tot stand komen van de federale instellingen, maar ook in het functioneren ervan. De onderhandelingen over een staats hervorming in 2001 en 2002, die leidden tot het Lambermontakkoord, en niet tot een grondwets herziening zoals de auteur verkeerdelijk vermeldt, brachten de Volksunie in een erg moeilijke situatie. "Als lid van de Vlaamse regering onderhandelt zij mee over het akkoord, en in de federale oppositie strijdt zij het akkoord. Die intellectuele spreidstand heeft de reeds bestaande tweespalt in de partij nog verder versterkt en het einde van de partij ook versneld." Pas na het loskoppelen van de federale en de regionale verkiezingen ontstond in de Belgische federatie een echte aparte ruimte voor formeel en informeel intergouvernementeel overleg. "De nieuwe institutionele context die ontstaat door de incongruente coalities (verschillend in de federale en de deelstaatregeringen) is al verschillende keren zichtbaar geworden" in het uitblijven van een akkoord: over nachtvluchten en dus over garanties voor het koeriersbedrijf DHL, over een mogelijke splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde, en over de spreiding van de lawaaihinder van de nationale luchthaven. "Vele andere voorbeelden zullen volgen." [Lode Wils]